165 50001-0300

50001-0300

अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व विशेष मागास प्रवर्गातील व्यक्ती यांना जातीचे प्रमाणपत्र देणे व अशा प्रमाणपत्राची पडताळणी करणेबाबत..

महाराष्ट्र शासन
महसूल व वन विभाग
परिपत्रक क्रमांक:ओएफएम-१०/०४/प्र.क्र.८८/ई
मंत्रालय, मुंबई, ४०० ०३२.
दिनांक:२७फेब्रुवारी, २००४

परिपत्रक

राज्यशासनाने दिनांक २३ मे, २००१ रोजी शासन राजपत्रात पुढीलप्रमाणे अधिसूचना जारी करून पुढील अधिनियम लागू केलेले आहेत.

"अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व विशेष मागास प्रवर्गातील व्यक्ती यांना जातीचे प्रमाणपत्र देणे व अशा प्रमाणपत्राची पडताळणी करणे यासंबंधीचे विनियमन करण्याकरिता आणि तत्संबंधित किंवा तदनुषंगिक बाबींसाठी तरतूद करण्याकरिता अधिनियम, २०००"

२. उक्त अधिनियमात सर्व मागासवर्गीय प्रवर्गांना जातीपडताळणी करून घेणे अनिवार्य करण्यात आले आहे. तसेच अधिनियमाच्या कलम ७ मध्ये असे नमूद करण्यात आले आहे की,

"या अधिनियमाच्या प्रारंभापूर्वी किंवा त्यानंतर, अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग किंवा विशेष मागास प्रवर्ग यापैकी कोणत्याही जातीत न मोडणाऱ्या व्यक्तीने, ती स्वत: किंवा तिची मुले अशा जातीतील, जमातीतील किंवा वर्गातील आहेत, असे जातीचे खोटे प्रमाणपत्र मिळविले असेल तर, पडताळणी समिती, स्वाधिकारे, किंवा अन्य मार्गाने अभिलेख मागविल आणि अशा प्रमाणपत्राच्या अचूकतेविषयी चौकशी करील आणि हे प्रमाणपत्र लबाडीने मिळविले होते असे तिला आढळून आल्यास संबंधित व्यक्तीस आपले म्हणणे मांडण्याची संधी दिल्यानंतर विहित केलेली कार्यपध्दती अनुसरून, आदेशाद्वारे प्रमाणपत्र रद्द करील व जप्त करील, आणि जो काही निर्णय असेल त्याबाबत संबंधित व्यक्तीला आणि कोणताही संबंधित प्राधिकारी असल्यास, त्याला त्याबद्दल कळवील."

३. तसेच, कलम ७.(२) मध्ये असे नमूद करण्यात आले आहे की, उक्त अधिनियमान्वये पडताळणी समितीने दिलेला आदेश अंतिम असेल आणि त्याविरुध्द भारताच्या संविधानाच्या अनुच्छेद २२६ अन्वये, उच्च न्यायालयाव्यतिरिक्त कोणत्याही प्राधिकाऱ्यासमोर किंवा न्यायालयामध्ये आव्हान देता येणार नाही.

४. त्यापुढे अधिनियमाच्या कलम ८ मध्ये पुढील तरतूद आहे.

"अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागास वर्ग किंवा विशेष मागास प्रवर्ग यांच्या संबंधातील जातीचे प्रमाणपत्र देण्यासाठी कलम ३ अन्वये सक्षम प्राधिकाऱ्याकडे अर्ज करण्यात आला असेल त्याबाबतीत आणि या अधिनियमामध्ये सक्षम प्राधिकाऱ्याकडून किंवा पडताळणी समितीकडून किंवा अपिल प्राधिकाऱ्याकडून किंवा पडताळणी

समितीकडून किंवा अपिल प्राधिकाऱ्याकडून करण्यात येणाऱ्या कोणत्याही चौकशीच्या बाबतीत किंवा अधिनियमाखालील कोणत्याही अपराधाच्या न्याय्य चौकशीच्या बाबतीत आपण ज्या जातीचे, जमातीचे किंवा वर्गाचे आहेत हे सिध्द करण्याची जबाबदारी असा दावा करणाऱ्या अर्जदार व्यक्तीवर असेल.

५. तसेच, अधिनियमाच्या कलम १०(१) ते १०(४) मध्ये पुढील तरतूद करण्यात आली आहे:-

१०.(१) अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग किंवा विशेष मागास प्रवर्ग यांपैकी कोणत्याही वर्गात मोडत नसलेल्या ज्या कोणत्याही व्यक्तीने जातीचे खोटे प्रमाणपत्र सादर करुन कोणत्याही शैक्षणिक संस्थेत, अशा जाती, जमाती किंवा वर्ग यांच्यासाठी राखीव असलेल्या जागेवर प्रवेश मिळविला असेल किंवा शासनामध्ये, स्थानिक प्राधिकरणामध्ये किंवा शासनाच्या मालकीच्या किंवा शासनाच्या नियंत्रणाखाली असलेल्या इतर कोणत्याही कंपनीत किंवा महामंडळात किंवा कोणत्याही शासकीय अनुदानप्राप्त संस्थेत किंवा सहकारी संस्थेत, अशा जाती, जमाती किंवा वर्ग यांच्यासाठी राखीव असलेल्या पदावर नियुक्ती मिळविली असेल तर पडताळणी समितीकडून जातीचे प्रमाणपत्र रद्द करण्यात आल्यानंतर ती व्यक्ती संबंधित शैक्षणिक संस्थेमधून काढून टाकली जाण्यास किंवा यथास्थिति, उक्त सेवेतुन तात्काळ सेवामुक्त केली जाण्यास पात्र ठरेल आणि उपरोक्तानुसार अशा प्रवेशाच्या किंवा नियुक्तीच्या अनुरोधाने अशा व्यक्तीने घेतलेले किंवा प्राप्त केलेले इतर कोणतेही लाभ तात्काळ काढून घेण्यात येतील.

(२) शासनाने किंवा इतर कोणत्याही अभिकरणाने शिष्यवृत्ती, अनुदान, भत्ता किंवा इतर वित्तीय लाभ यांच्या स्वरुपात अशा व्यक्तीस दिलेली कोणतीही रक्कम अशा व्यक्तीकडून जमीन महसुलाच्या थकबाकीप्रमाणे वसूल करण्यात येईल.

(३) त्या त्या वेळी अमलात असलेल्या कोणत्याही अधिनियमात काहीही अंतर्भूत असले तरी, जे नंतर खोटे असल्याचे सिध्द झाले असेल अशा, जातीच्या प्रमाणपत्राच्या आधारे, कोणत्याही शैक्षणिक संस्थेमध्ये प्रवेश मिळवून प्राप्त केलेली कोणतीही पदवी, पदविका किंवा इतर कोणतीही शैक्षणिक अर्हता, पडताळणी समितीने असे जातीचे प्रमाणपत्र रद्द केल्यानंतर रद्द होईल.

(४) त्या त्या वेळी अंमलात असलेल्या कोणत्याही कायद्यात काहीही अंतर्भूत असले तरी कोणत्याही व्यक्तीने अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागास वर्ग किंवा विशेष मागास प्रवर्ग यांच्यासाठी राखीव असलेल्या जागेवर अशा जातीत, जमातीत, किंवा वर्गात मोडत असल्याचे जातीचे खोटे प्रमाणपत्र सादर करुन स्थानिक प्राधिकरणाची, सहकारी संस्थेची किंवा कोणत्याही सांविधिक मंडळाची निवडणूक लढविली असेल तर, पडताळणी समितीने असे जातीचे खोटे प्रमाणपत्र रद्द केल्यानंतर ती कोणत्याही संविधित मंडळाचा सदस्य होण्यास अनर्ह ठरेल आणि अशा व्यक्तीने प्राप्त केलेले कोणतेही लाभ जमीन महसूलाच्या थकबाकीप्रमाणे वसूल करण्यात येतील. आणि अशा व्यक्तीची निवडणूक ही भूतलक्षी प्रभावाने समाप्त झाली असल्याचे मानण्यात येईल.

अधिनियमाच्या कलम ११ व १२ मध्ये दंडात्मक कार्यवाहीबाबत पुढीलप्रमाणे तरतूद आहे :-

११.(१) जी कोणतीही व्यक्ती,-

(क) खोटी माहिती सादर करुन किंवा खोटे विधान किंवा दस्तावेज दाखल करुन किंवा अन्य कोणत्याही प्रकारच्या लबाडीने, जातीचे खोटे प्रमाणपत्र मिळविते, किंवा

(ख) ती कोणत्याही अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागास वर्ग किंवा विशेष मागास प्रवर्ग यांमधील व्यक्ती नसताना जातीचे खोटे प्रमाणपत्र सादर करुन शासनामध्ये, स्थानिक प्राधिकरणामध्ये किंवा शासनाच्या मालकीच्या किंवा त्याच्या नियंत्रणाखालील इतर कोणत्याही कंपनीमध्ये किंवा महामंडळामध्ये किंवा कोणत्याही शासकीय अनुदानप्राप्त संस्थेमध्ये अशा जाती, जमाती किंवा वर्ग किंवा यांच्याकरिताच केवळ राखून ठेवण्यात आलेले कोणतेही लाभ किंवा नियुक्ती मिळविते किंवा कोणत्याही शैक्षणिक संस्थेमध्ये अशा जाती, जमाती, किंवा वर्ग यांच्याकरिताच केवळ राखून ठेवण्यात आलेल्या जागेवर प्रवेश मिळविते किंवा कोणत्याही स्थानिक प्राधिकरणाच्या

किंवा सहकारी संस्थेच्या, अशा जाती, जमाती किंवा वर्ग यांच्याकरिता राखून ठेवण्यात आलेल्या कोणत्याही निर्वाचन पदावर निवडून येईल ;

अशा व्यक्तीस, अपराधसिध्दीनंतर, सहा महिन्यांपेक्षा कमी नसेल परंतु दोन वर्षांपर्यंत असू शकेल इतक्या सश्रम कारावासाची किंवा दोन हजार रुपयांपेक्षा कमी नसेल परंतु वीस हजार रुपयांपर्यंत असू शकेल इतक्या द्रव्यदंडाची किंवा या दोन्ही शिक्षा होतील.

वरील तपशिल पाहता शासन सेवेत दाखल झालेल्या सर्व अधिकारी/ कर्मचाऱ्यांना जातीचे पडताळणी प्रमाणपत्र नियुक्ती प्राधिकाऱ्याकडे सादर करणे अनिवार्य करण्यात आले आहे. तसेच, आदिवासी विकास विभागाच्या क्र.एसटीसी-१४२०००/प्र.क्र.४३/का.१०, दिनांक २८.५.२००१ अन्वये तथा सामाजिक न्याय, सांस्कृतिक कार्य, क्रीडा व विशेष सहाय्य विभागाच्या दिनांक ८.१२.२००३ मध्ये असे नमूद करण्यात आले आहे की, अनुसूचित जाती, जमाती, विमुक्त जमाती, भटक्या जमाती, इतर मागास वर्ग व विशेष मागास प्रवर्गाच्या उमेदवारांना नियुक्तीच्या वेळेस तसेच पदोन्नतीच्या वेळेस जाती वैधता प्रमाणपत्र सादर करणे बंधनकारक राहील व पडताळणी प्रमाणपत्राशिवाय पदोन्नती देण्यात येऊ नये.

सन २००१ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक २३ अनुसार विहित तरतूदी विभागातील सर्व अधिकारी/कर्मचाऱ्यांच्या निदर्शनास आणून देण्यात येत आहे. तसेच, संबंधितांकडून जाती पडताळणी करुन घेण्यासाठी कागदपत्रे आवश्यकतेनुसार आस्थापना शाखेकडे सादर करण्यात यावीत. संबंधित अधिकारी/कर्मचाऱ्यांकडून आवश्यक ती कागदपत्रे सादर झाल्यास संबंधितांची कागदपत्रे पडताळणी समितीकडे पडताळणी करुन प्रमाणपत्र देण्यासाठी पाठविण्यात येतील याची कृपया नोंद घ्यावी.

र.द. मांडे

(र.द.मांडे)
उप सचिव,
महसूल व वन विभाग.

प्रति,

स्वीय सहायक, प्रधान सचिव (वने), (महसूल), महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
स्वीय सहायक सचिव (म.का.व पु.)/सचिव (अ. व रि.) महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
सर्व सह सचिव / उप सचिव / अवर सचिव / कार्यासन अधिकारी, महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई